

هدف بودجه مدیریت بحران است

هدف اصلی بودجه سال ۱۴۰۵ مدیریت بحران اقتصادی کشور است و نباید انتظار رشد رفاه، اشتغال یا تولید را از آن داشت. به گزارش اقتصادنیوز، مسعود روغنی‌زنجانی، اقتصاددان و رئیس اسبق سازمان برنامه و بودجه، گفت: محدودسازی اطلاع‌رسانی پیش از تقدیم لایحه نشان‌دهنده شرایط اضطراری و کاهش شدید قدرت مانور مالی دولت است. او افزود: چشم‌انداز ۱۴۰۵ را تداوم تورم بالا، رشد اقتصادی منفی یا ضعیف، تشدید نابرابری، کاهش سرمایه‌گذاری و افزایش بیکاری می‌دانم. ضمن اینکه از این بودجه نمی‌توان انتظار بهبود معیشت یا کیفیت خدمات داشت. باید تغییرات دیگر و مهمی در پارادایم حکمرانی انجام گیرد تا نفس‌های بریده و به‌تنگ آمده متغیرهای اقتصادی با مراقبت‌های ویژه و تدبیر، بازیابی شود و به تدریج نقش اصلی خود را برای حیات‌بخشی عزتمندانه زندگی جامعه ایران بازی کند. روغنی‌زنجانی گفت: جای برخی کاهش‌ها در هزینه بودجه همچنان باقی است که به احتمال ذی‌نفع آنها (که عمدتاً ذی‌نفع‌های تازه‌وارد به بودجه دولتی در حوزه فرهنگی هستند) با حضور مؤثر در نهادهای خارج از دولت و حضور مؤثر در مجلس، امکان حذف آنها را از دولت و سازمان برنامه گرفته‌اند. با فرض تداوم وضع موجود و ادامه سیاست خارجی فعلی و شرایط حاکم بر روابط ما با آمریکا و اسرائیل که همچنان جنگی است نرخ تورم بین ۵۰ تا ۶۰ درصد در سال جاری بوده و بر اساس همین بودجه در صورت تحقق ارقام منابع آن، نرخ تورم برای ۱۴۰۵ بین ۵۰-۴۵ درصد خواهد بود. نرخ رشد اقتصادی برای سال جاری ۰/۳ درصد بوده و برای سال آینده بین منفی ۰/۳ تا منفی ۰/۶ درصد پیش‌بینی می‌شود و این به معنی کاهش رفاه عمومی خواهد بود. او عنوان کرد: ضریب جینی برای سال آینده بین ۰/۳۸۲ تا ۰/۳۸۸ پیش‌بینی می‌شود که به معنی تشدید فاصله طبقاتی است و باید به کسانی که به نام عدالت این وضع را بر کشور تحمیل کرده‌اند، تبریک گفت. در سال جاری پیش‌بینی می‌شود ۳۵۰ هزار تا ۴۰۰ هزار شغل از دست رفته و به بیکارها اضافه شوند و سرمایه‌گذاری ناخالص هم تا ۵/۸ درصد کاهش و بیکاری تا ۹/۳ درصد افزایش پیدا خواهد کرد. از نظر من با این شرایط از این بودجه چه انتظاری می‌توان داشت؟ رفاه؟ نه. توزیع عادلانه؟ نه. ارائه کالا و خدمات با کیفیت؟ نه. با همه زحماتی که دولت می‌کشد و خدمات در اختیار مردم گذاشته می‌شود، آیا این کالا و خدمات باکیفیت است؟ نه. روغنی‌زنجانی گفت: چسبندگی بالا و هزینه‌های جاری، قدرت مانور را از دولت گرفته و اکثر این ارقام ماهیت بایگشته‌شده به دولت دارند؛ با توجه به همه این موارد، بودجه تنظیم‌شده قابل قبول و قابل فهم است. اما اینکه آیا این بودجه در عمل هم به همین شکل اجرا خواهد شد همچنان جای سوال است.

رشد بودجه عمرانی صفر است

رشد کلی لایحه بودجه ۱۴۰۵ نسبت به سال ۱۴۰۴ حدود ۵ درصد بوده و رشد بودجه عمرانی تقریباً صفر است. به گزارش ایسنا، مجتبی یوسفی، سخنگوی کمیسیون تلفیق لایحه بودجه ۱۴۰۵ گفت: مجلس لایحه دولت را با محدودیت بررسی می‌کند چون وقتی هزینه‌ای به دولت تحمیل شود، مجلس نمی‌تواند خارج از چارچوب منابع، هزینه دیگری به دولت تحمیل کند. او افزود: در لایحه دولت، مجموع بودجه عمومی و شرکت‌های دولتی حدود ۱۴ هزار و ۴۰۰ میلیارد و ۴۱۷ میلیون ریال پیش‌بینی شده است که از این میزان، ۵ هزار و ۲۲۰ هزار میلیارد ریال به منابع و مصارف دولت اختصاص دارد که به‌طور مستقیم بر زندگی مردم تأثیر می‌گذارد. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵، افزایش ۲۰ درصدی برای حقوق بازنشستگان، کارمندان و کارگران بخش دولتی پیش‌بینی شده است. همچنین در بخش تملک دارایی‌های سرمایه‌ای یا همان بودجه‌های عمرانی، حدود ۶۰۰ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده است که سرمایه‌گذاری دولت در پروژه‌های زیرساختی و عمرانی محسوب می‌شود. بر این اساس، رشد کلی بودجه نسبت به سال ۱۴۰۴ حدود ۵ درصد بوده و رشد بودجه عمرانی صفر است.

ترامپ علیه بابانوئل

چگونه تعرفه‌گذاری دولت آمریکا هزینه‌های خرید کریسمس را بالابرد؟

تصویر ساخته‌شده با هوش مصنوعی

البته راه‌هایی نیز برای دور زدن تعرفه‌های آمریکا وجود دارد: تولیدکنندگان چینی بابانوئل را قطعه قطعه می‌کنند و بعد سر، دست و پا و تنه او را جداگانه به جنوب شرق آسیا می‌فرستند. سرهم کردن دوباره بابانوئل، برچسب زدن دوباره به آن و فروشش به آمریکا گویا لذت‌بخش‌تر است. تاجران ایوب‌با خریدارانی از همه‌جای دنیا از هند، خاورمیانه و روسیه صحبت می‌کنند. زبان‌های عربی، اسپانیایی و سایر زبان‌ها در میان غرفه‌های آن شنیده می‌شود. انتقاد از ترامپ به و البته مشکل فقط ترامپ نیست؛ فروشندگان این شهر شاکا اند و زبان‌های مختلف با گزندگی بالایی در جریان است.

و البته مشکل فقط ترامپ نیست؛ فروشندگان این شهر شاکا اند که «جنگ در اوکراین واقعاً برای ما دردسرساز بوده است». تقاضا در روسیه کاهش یافته است و ارتباط این فروشندگان با مشتریان شان در اوکراین قطع شده است. زنی چینی که فروشنده پیراهن است و در کل خاورمیانه تجارت می‌کند می‌گوید که شعله‌ور شدن آتش اختلافات بین اسرائیل و ایران او را بسیار عصبی کرده است چون برای صادرات کالاهایش مشکل ایجاد شده است.

با این حال تولید در شهر متوقف نمی‌شود. بازرگانان این شهر برای اعیاد مسیحی، مسلمان و دیگر ادیان ترتینات درست می‌کنند.

یکی از فروشندگان زن می‌گوید به تازگی ارسال چند محموله ترتینات مختص ماه رمضان را به پایان رسانده است. بعد چه؟ البته سال نوی چینی در راه است. اما تنها ایوب نیست که کاهش تجارتش با ایالات متحده کریسمس گرانی برای آمریکایی‌ها به ارغان آورده است.

کریسمس شیرین گران

آمریکایی‌ها امسال نه تنها برای ترتینات کریسمس بلکه برای اسباب‌بازی‌ها و شیرینی‌ها و نوشیدنی‌های تعطیلات هم هزینه بیشتری پرداخت می‌کنند. تورم مداوم مواد غذایی به این معنی است که آنها برای بخش محبوب دیگری از فصل تعطیلات، یعنی کالاهای خانگی و سایر خوراکی‌های شیرین، هزینه زیادی می‌کنند. طبق گزارش سرویس تحقیقات اقتصادی وزارت کشاورزی، قیمت شکر و شیرینی در ماه اوت ۲۰۲۵، ۵/۳ درصد بیشتر از اوت ۲۰۲۴ بود. فعالین این صنعت تعرفه‌های دولت ترامپ را عامل کلیدی افزایش هزینه مواد اولیه پخت و پز کریسمس می‌دانند. ایالات متحده سال گذشته نزدیک به ۲۰۵ میلیارد دلار محصولات غذایی وارد کرد و این نشان می‌دهد این کشور به شدت به کشورهای دیگر متکی است تا کالاهایی را تامین کند که نمی‌توانند به صورت مقرون به صرفه در تمام طول سال یا به تعداد کافی برای تامین تقاضای مناسب‌های خاص در داخل کشور تولید کنند. این کالاهای دربرگیرنده بسیاری از مواد اولیه پخت و پز و اقلام با کیفیت بالاتر مانند کره اروپایی و دانه‌های وانیل ماداگاسکار هم می‌شود.

به عنوان مثال ایالات متحده هر ساله بیش از ۵ میلیارد دلار کاکائو و محصولات شکلاتی وارد می‌کند که از آنجایی که تقریباً هیچ کاکائویی در داخل آمریکا کشت نمی‌شود، واردات این محصولات ضروری است. لورا شومو، مدیر اجرایی انجمن تجارت ادویه آمریکا، در ماه آوریل گفته بود که وانیل، دارچین و جوز هندی همگی محصولاتی هستند که برای کشت نیاز به شرایط گرمسیری دارند و نمی‌توان آنها را در مقیاس تجاری در داخل ایالات متحده کاشت. برخی میوه‌ها، روغن‌ها و شیرین کننده‌ها هم اغلب وارداتی هستند و به‌ویژه در برابر تعرفه‌ها آسیب‌پذیرند.

به این معنی که تجارت جهانی به آمریکایی‌ها اجازه می‌دهد مواد لازم برای تهیه یک دسته کلوچه زنجبیلی یا یک قرص نان طعم‌دار را در آشپزخانه خود داشته باشند و از سویی جایگزین‌های داخلی موجود یا مقرون به صرفه برای بسیاری از اقلام موجود در فهرست پخت‌وپز تعطیلات مناسب‌های ویژه جمعیت بزرگ ایالات متحده

شد، نشان می‌دهد که ۷۱ درصد از صاحبان کسب‌وکارهای کوچک انتظار دارند در این فصل تعطیلات تعرفه‌ها تأثیر منفی بر هزینه‌های مصرف‌کننده داشته باشند و ۴۴ درصد پیش‌بینی کرده‌اند تأثیر این تعرفه‌ها بسیار منفی است. حدود ۴۴ درصد از کسب‌وکارهای کوچک مورد بررسی، افزایش قیمت‌ها به دلیل تعرفه‌ها را گزارش کردند و ۷۴ درصد نگران بقای کسب‌وکار خود در ۱۲ ماه آینده بودند.

اما کوش دسای، سخنگوی کاخ سفید می‌گوید: «دولت همواره تأکید کرده است که هزینه تعرفه‌ها در نهایت توسط صادرکنندگان خارجی پرداخت خواهد شد که به دسترسی به اقتصاد آمریکا، بزرگترین و بهترین بازار مصرفی جهان، متکی هستند. در حالی که تعرفه‌ها، معاملات تجاری جدید و تریلیون‌ها سرمایه‌گذاری برای ایجاد و استخدام در آمریکا را تضمین می‌کنند، دولت هم‌زمان در حال اجرای یک دستور کار طرفدار رشد شامل کاهش مالیات، مقررات‌زدایی و فراوانی انرژی برای مشاغل بزرگ و کوچک است تا دوباره مانند دوره اول ریاست جمهوری ترامپ رونق بگیرند».

چرا تعرفه‌ها بر بازار کریسمس در سال نو میلادی چنین تأثیری داشته است؟

برای پاسخ به این سوال باید از ایالات متحده به آن سوی اقیانوس آرام یعنی چین و به شهری به نام ایوو برویم. شهری که پایتخت ترتینات کریسمس و احتمالاً پایتخت ترتینات هر نوع جشنی است، چه کریسمس باشد برای مسیحیان، چه جشن ماه رمضان باشد برای مسلمانان. همه این جشن‌ها به نوعی به ایوو وصل می‌شوند. این شهر همه آن چیزهایی را تولید می‌کند که در هر گوشه جهان به عنوان ملزومات یک جشن، حالا با هر عنوانی، تلقی می‌شوند.

یک تجارت ۵/۱ میلیاردی

ایوو در شرق چین پایتخت کریسمس جهان است. پنج منطقه اصلی که بازارهای عمده‌فروشی آن را در خود جای داده‌اند، هر کدام ساختمان‌های تجاری وسیعی دارند که کیلومترها امتداد یافته‌اند. در بیشتر سال انبوهی از غرفه‌های این بازارها به فروش لوازم کریسمس اختصاص دارند: درختان، زیورآلات، کلاه‌ها، تاج‌های گل، لباس بابانوئل، خود بابانوئل حتی، شاخه‌های توت قرمز مخصوص کریسمس، آبنبات‌های عصبی، روبان‌های بسته‌بندی کادوها و هدایا و خیلی اقلام دیگر که نام بردن از تک‌تک آنها از حوصله این گزارش خارج است.

در ماه‌های تابستان این شهر بسیار آرام به نظر می‌رسد اما در دل این آرامش، کالاهای تولیدی این شهر در ۱۱ ماه اول سال ۲۰۲۵ به‌مواز تجارتی رکوردشکن یک تریلیون دلاری چین کمک کرده‌اند. به گزارش هفته‌نامه اکونومیست، چین از نظر ارزش، بر صادرات ترتینات کریسمس جهان تسلط دارد. در گذشته‌ای نه‌چندان دور، یعنی همین سال‌های قبل از ریاست جمهوری دونالد ترامپ، آمریکا بیش از نیمی از آنچه را که چین تولید می‌کرد خریداری کرده است. اما امسال در ده ماه منتهی به اکتبر، چین ۵/۱ میلیارد دلار از این خرده‌ریزها را صادر کرد که نسبت به ۵/۸ میلیارد دلار در مدت مشابه در سال ۲۰۲۴ کاهش یافته است.

باعث وبانی این کاهش فروش ایالات متحده‌ی دونالد ترامپ بوده زیرا حدود ۹۴۰ میلیون دلار کمتر از سال گذشته از چین کالاهای جشن وارد کرده است. این افت واردات آمریکا از چین به لطف جنگ تجاری ترامپ و اعمال تعرفه‌هاست که اگر چه از اوج خود کاهش یافته، اما هنوز برای کالاهای چینی ۲۰ درصد است. بنابراین بسیاری از بازرگانان در واکنش به این موضوع به بازارهای دیگر روی آورده‌اند. داده‌های جهانی نشان می‌دهد که صادرات ترتینات جشن از چین به آلمان و هلند به ترتیب ۲۲ و ۱۶ درصد افزایش یافته است.

اقتصاد جهان

فاطمه لطفی

مترجم و روزنامه‌نگار

کارشناس اقتصادی در ایالات متحده می‌گوید که تعرفه‌های دونالد ترامپ قیمت طیف وسیعی از کالاهای محبوب تعطیلات کریسمس را افزایش داده و کارکرد تعداد زیادی از شرکت‌های کوچک را با مشکل مواجه کرده است. بر اساس گزارش «اداره کسب و کارهای کوچک» دولت ایالات متحده، شرکت‌ها امیدوارند که فروش بالا در تعطیلات، تأثیر یک سال سخت همراه با تعرفه‌های بالا را کاهش دهد. اما بسیاری چندان به این موضوع امیدوار نیستند.

جوآن کارتیگلیا، مالک شرکت اسباب‌بازی‌سازی کوئینز ترورز در نیویورک، در یک نشست مطبوعاتی که توسط انترافلی از کسب و کارهای کوچک به نام «ما تعرفه‌ها را پرداخت می‌کنیم» برگزار شد، گفته بود: «من و همسرم بخش زیادی از پول بازنشتگی خود را در این کسب و کار سرمایه‌گذاری کرده‌ایم و اکنون مطلقاً هیچ امیدی به بازنشتگی نداریم». او که ۶۴ سال دارد افزود: «صادقانه احساس می‌کنم دولت دارد مرا از کار بیکار می‌کند».

دعاوی حقوقی، مخالفت شرکت‌های بزرگ و درخواست کمک از سوی واردکنندگان کوچک، نتوانسته دولت ترامپ را متقاعد کند تا در استراتژی تهاجمی خود در مورد تجارت با خارج از کشور بازنگری کند؛ استراتژی‌هایی که به ادعای رئیس جمهور آمریکا ترلیون‌ها دلار برای دولت فدرال درآمد خواهد داشت. ترامپ ادعا کرده است که مخالفان تعرفه‌ها «در خدمت منافع خصمانه خارجی هستند».

بر اساس گزارش روزنامه گاردین، کسب‌وکارهای کوچک، به‌ویژه در صنعت خرده‌فروشی، معمولاً به شدت به تجارت فصل تعطیلات وابسته هستند، اما با افزایش هزینه‌ها، اختلال در زنجیره تامین، مسائل لجستیکی و عدم قطعیت ناشی از تعرفه‌ها دست و پنجه نرم می‌کنند. تعرفه‌ها به برخی از کسب‌وکارهای کوچک به‌شدت ضربه زده‌اند، زیرا اغلب حاشیه سود کمتری دارند و کمتر قادر به جذب هزینه‌ها یا کسب معافیت نسبت به شرکت‌های بزرگ‌تر هستند.

به عنوان مثال شرکت نه‌چندان مطرح Village Lighting در وست ولی سیتی یوتا، که در زمینه چراغانی و ترتینات کریسمس تخصص دارد تخمین می‌زند که هزینه‌های تعرفه‌اش تاکنون در سال جاری به یک میلیون دلار نزدیک شده است. مدیرعامل این شرکت می‌گوید: ما از «کار برای سود» به «کار برای تعرفه‌ها» تغییر جهت داده‌ایم. ما فقط برای پرداخت بدهی تعرفه‌های خود فعالیت می‌کنیم. برخی پیش‌بینی‌ها بر این باورند که تازه این روزهای خوش کسب‌وکارهای کوچک است و مشکل احتمالاً بدتر خواهد شد. به باور فعالین حوزه ترتینات کریسمس، اگر تخفیف تعرفه برای فصل ۲۰۲۶ اعمال نشود، هر افزایش قیمتی که امسال در صنعت تعطیلات برای درخت‌های کریسمس، چراغ‌ها و سایر ترتینات دیده می‌شود، در مقایسه با سال آینده ناچیز خواهد بود. فعالین این حوزه می‌گویند تولیدکننده‌های آمریکایی هرگز کالاهای کریسمس تولید نکرده‌اند بنابراین مسئول از بین رفتن هیچ شغلی نیستند. هر چه بوده واردات بوده است و پس.

کارشناسان اقتصادی می‌گویند: زنجیره تامین اقلام کریسمس بسیار پیچیده است و میلیاردها دلار در طول دهه‌ها برای ساخت زیرساخت‌های لازم برای انتقال تولید این اقلام به ایالات متحده لازم است و حتی اگر این کار را هم انجام دهید، نیروی کار برای پشتیبانی از آن کافی نیست. یک نظرسنجی از ۱۰۴۸ کسب‌وکار کوچک که توسط سازمان «کسب‌وکارهای کوچک برای آینده آمریکا» انجام